

Türk Dünyasından Gelen Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunların

Akademik Başarılarına Etkisi: Turizm Öğrencileri Örneği

Arzu Kılıçlar¹ Yaşar Sarı² Cihan Seçilmiş³

Özet

Bu çalışmada Türk Dünyasından Türkiye'ye gelen öğrencilerin Türkiye'de yerleştirildikleri üniversitelerin turizm bölümlerinde yaşadıkları uyum sorunlarının akademik başarılarına etkisi araştırılmıştır. Uyum sorunlarıyla ilgili olarak *Michigan Yabancı Öğrenci Problem Envanteri*'nden yararlanarak geliştirilmiş ölçek, akademik başarı ölçütü olarak da öğrencilerin genel not ortalaması kullanılmıştır. Bu kapsamda 85 adet veri formundan elde edilen verilere araştırmanın amacına uygun olarak çeşitli istatistiksel testler uygulanmıştır. Yapılan korelasyon analizinde *dil ile ilgili uyum sorunlarıyla akademik başarı arasında düşük düzeyde ters yönlü bir ilişki* tespit edilmiştir. Bununla birlikte *mali sorunlar, sosyo-kültürel sorunlar, oryantasyon sorunları ve kişisel sorunlar* gibi uyum sorunları ile akademik başarı arasında bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Türk dünyası, turizm, uyum sorunları, akademik başarı.

¹ Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi – Ankara / Türkiye karzu@gazi.edu.tr

² Doç. Dr., Osmangazi Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu – Eskişehir / Türkiye ysari@ogu.edu.tr

³ Yrd. Doç. Dr., Osmangazi Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu – Eskişehir / Türkiye csecilmis@ogu.edu.tr

1. Giriş

Sovyetler Birliğinin 1990'lı yılların başında dağılmasıyla yeni bir değişim ve gelişim süreci içerisine giren Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile Türkiye Cumhuriyeti arasında siyasi, kültürel ve ekonomik bakımdan ilişkilerde yeni boyutlar gelişmeye başlamıştır. *Yeniden yapılanma* olarak adlandırılan bu yeni dönemde Türkiye Cumhuriyeti ile Orta Asya Türk Cumhuriyetleri arasında her alanda işbirliği anlaşmaları imzalanmış ve hayata geçirilmeye başlanmıştır (Çelik 2008: 126). Bu anlaşmalardan birisi de 1992 yılında uygulamaya konulan *Büyük Öğrenci Projesi*dir. Bu proje Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraha Topluluklarının yetişmiş insan gücü ihtiyaçlarını karşılamaya yardımcı olmak, Türkiye dostu genç bir nesil yetiştirmek ve Türk Dünyası ile kalıcı bir kardeşlik ve dostluk köprü- sü kurmak, Türkçeyi öğretmek ve Türk kültürünü tanıtmak, Türk Dünyası'nda yer alan ülkeleri, bu ülkelerin kendi aralarındaki ilişkileri geliştirmek büyük bir şemsiye oluşturmak amacıyla uygulamaya konulmuştur. Başlangıçta 5 Türk Cumhuriyetini kapsayan, giderek Türk Cumhuriyetleri ile birlikte Asya ve Balkanlar'daki ülke ve toplulukları da içine alan söz konusu Proje kapsamında ülkelerinden gelen öğrenciler, Türkiye'de öğrenimlerini sürdürmektedirler.

Büyük Öğrenci Projesi kapsamında Türk Dünyasından (Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile Türk akraha ve topluluklarından) Türkiye'ye yüksek öğrenim için gelen öğrencilerin Türkiye'deki şartlara kısa sürede uyum sağlayabilmeleri ve kendilerine tanınan eğitim-öğretim olanaklarından çevreyle uyum içerisinde ve en üst düzeyde yararlanabilmeleri ve dolayısıyla akademik anlamda başarılı olmaları; yaşadıkları sosyo-kültürel ortama alışmalarını zorlaştıran olumsuz şartların kısa sürede ve etkili bir biçimde ortadan kaldırılması gayret ve çalışmalara bağlıdır. Çünkü Türk Dünyasından gelen bu öğrenciler her ne kadar Türk kültür, gelenek ve göreneklerine aşina olsalar da bu öğrenciler için farklı bir eğitim sistemi, farklı kültürel yaşam, Türkçeyi yeterli konuşamama, ekonomik problemler onların üniversiteye ve çevreye

uyumlarını zorlaştırmakta ve akademik başarılarını etkilemektedir. Nitekim Çelik (2008:126) yaptığı çalışmada söz konusu bu öğrencilerin Türkiye’de yerleştirildikleri üniversite ve eğitim programlarında uyum sorunları yaşadıklarından, yaşanan bu sorunların öğrencilerde stres oluşturduğundan bunun da akademik başarılarına olumsuz yansıdığından söz etmektedir.

Buradan hareketle bu çalışmada yüksek öğrenim için Türk Dünyasından Türkiye’ye gelen öğrencilerin Türkiye’de yerleştirildikleri üniversitelerde yaşadıkları sorunların akademik başarılarına etkisi turizm alanında yüksek öğrenim gören öğrenciler bağlamında araştırılmıştır.

2. Yaşanan Uyum Sorunları ve Akademik Başarı

Uyum kavramı, çeşitli psikolojik yaklaşım ve disiplinlere göre farklı biçim- de anlaşılabilir. Genel anlamda bireyin hem kendisi, hem de çevre- si ile ilişkiler kurabilmesi ve bu ilişkileri sürdürebilme derecesi biçiminde tanımlanabilir. Bireyin kendine güvenmesi, kendi yeteneklerinin farkında olması, duygusal yönü, insanlarla iyi etkileşim kurabilmesi gibi özellikleri- ne kişisel uyum, ailesel ilişkilerinin sağlıklı olması, sosyal becerilerinin yüksek olması, kendi istek ve ihtiyaçlarını toplumla uzlaştırması gibi özel- liklerine sosyal uyum, çevrenin taleplerine birey veya grup olarak kişinin kendisini uyarlatabilme yeteneğine ise psikolojik uyum denilmektedir.

Tinto’nun çalışmaları (1975, 1987, 1988, 1993) üniversitelerde birey- örgüt uyumu konusunda yükseköğretimde teorik bir temel ve önemli bir araştırma-uygulama alanı açmıştır. Buna göre, öğrencilerin üniversiteye başlaması, öğrencinin hayatında bir geçiş aşaması olarak vurgulanmakta- dır. Çünkü öğrenci ana-baba, aile ve arkadaşlarından ayrılarak yeni bir arkadaş grubunun içine katılmakta ve yeni davranışlar ve değerler kazan- maktadır. Eğer öğrenci akademik ve sosyal olarak ortama uyum sağlarsa (ya da üniversite öğrenciye kolay uyum sağlayabileceği ve onu geliştirebile- ceği bir ortam sunarsa) öğrenci hem üniversite yaşamına daha kolay uyum sağlayacak hem de akademik olarak başarılı olma olasılığı artacaktır. Bu durum aynı zamanda üniversitelere olan bağlılığı da artıracaktır.

Aksu vd. (1986) araştırmalarında üniversite öğrencilerinin aile ortamından kopup çok farklı olan yurt ve çevre yaşamına ayak uydurabilme, yeni arkadaş çevresinin değerleriyle çatışma, farklı kültürel değerlerle yüz yüze kalma gibi sorunların en büyük stres kaynağı olduğundan söz etmektedirler. Özbay (1996) ise araştırmasında okudukları üniversiteyi iyi tanıyamama, üniversite- lerdeki oryantasyon çalışmalarının yetersiz oluşu gibi sorunların üniversite öğrencilerin uyumlarında olumsuz etki yapabilecek durumlara vurgu yap- maktadır. Güçlü (1996) çalışmasında Pittsburgh Üniversitesi'nde lisansüstü eğitim yapan yabancı öğrencilerin uyum problemleri ve bunları çözebilmek için geliştirdikleri stratejiler ve başvurdukları yardım kaynaklarını incelen- miştir. Ercan (1998) çalışmasında yabancı ülkelerde yükseköğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılan araştırmaların çoğunda, bu öğrencilerin sorunla- rının akranlarınıninkine benzediğini, ancak buna ilaveten yeni bir kültürle karşılaşmaktan dolayı oluşan stressin yol açtığı sorunlarla da karşı karşıya olduklarını vurgulamaktadır. Li vd. çalışmalarında (2005) iki modellenli bir tahmin metodu kullanarak uluslararası Asya öğrencilerinin sosyo-kültürel uyumlarını araştırmışlardır. Jing vd. (2011) çalışmalarında Amerika'da öğ- renim gören yabancı öğrencilerin psikolojik uyumlarıyla ilgili tahminler geliştirmeye çalışmışlardır. Yukarıda bazılarına yer verilmiş öğrencilerin uyumları ile ilgili uluslararası ve ulusal birçok araştırma mevcuttur.

Türk Dünyasından Türkiye'ye gelen öğrencilerin uyum sorunlarıyla ilgili sınırlı sayıda da olsa yapılmış bazı çalışmalar mevcuttur. Bunlardan birisinde Asmaz (1995), Orta Asya Dünyasından gelen Uludağ Üniversitesinde öğre- nim gören öğrencilerin uyum düzeylerini etkileyen bazı etmenleri araştırmış bu araştırmasında anne baba eğitim durumlarının, çocuklar üzerinde etkili olduğu, eğitim durumu yükseldikçe, kişisel, sosyal ve genel uyum düzeyleri- nin yükseldiğini bulmuştur. Konuyla ilgili başka bir çalışmada Türkiye'de eğitim gören Türk Cumhuriyetleri ve Türk Üniversite öğrencilerinin psiko- lojik yardım arama tutumları ve psikolojik ihtiyaçları ve psikolojik uyumla- rının bazı değişkenler açısından incelemesi yapılmıştır (Annaberdiyev 2006). Allaberdiyev (2007) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde ise Türk Dünyasından Türkiye'ye yükseköğrenim görmeye gelen öğrencilerin uyum düzeyleri incelenmiştir. Söz konusu çalışmada Türk Dünyasından gelen

öğrencilerin karşılaştıkları farklı eğitim sistemi, farklı kültürel yaşam, Türkçeyi yeterli konuşamama ve ekonomik problemler gibi çeşitli sorunların bu öğrencilerin üniversiteye ve çevreye uyumlarını zorlaştırdığından söz edilmekte bu durumun da akademik başarılarını etkilediği vurgulanmaktadır.

Yukarıda söz edilen uluslararası ve ulusal araştırmalarda ağırlıklı olarak öğrencilerin uyum sorunlarına ve bu sorunlara çözüm önerilerine yer verilmektedir. Araştırmalarda ele alınan söz konusu uyum sorunları; dil ile ilgili sorunlar, kayıt-kabul sorunları, ekonomik sorunlar, sosyo-kültürel sorunlar, oryantasyon sorunları, dinî ihtiyaçları giderme sorunları ve kişisel sorunlar olarak özetlenebilir. Türk Dünyasından gelen öğrenciler bağlamında bazı sorunların daha öne çıktığı düşüncesinden hareketle bu çalışmada aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir.

H1: Türk Dünyasından gelen öğrencilerin dil ile ilgili sorun yaşamaları akademik başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir.

H2: Türk Dünyasından gelen öğrencilerin ekonomik sorun yaşamaları akademik başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir.

H3: Türk Dünyasından gelen öğrencilerin yaşadığı sosyo-kültürel uyum sorunları akademik başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir.

H4: Türk Dünyasından gelen öğrencilerin uyumu ile ilgili düzenlenen oryantasyon etkinliklerinin yetersizliği akademik başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir.

H5: Türk Dünyasından gelen öğrencilerin kişisel uyum sorunları akademik başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Yukarıdaki araştırmaların bazılarında öğrencilerin uyum sorunlarının akademik başarılarında etkili olduğundan söz edilmekle birlikte bu etkinin istatistiksel olarak test edildiğine herhangi bir araştırmada rastlanamamıştır.

Dolayısıyla tarafımızdan yapılan bu araştırma bu anlamda alanında önemli ve öncü bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

3. Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde, çalışma grubu araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanmasında izlenen yöntem ve verilerin istatistiksel analizlerine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Evreni ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türk Dünyasından gelip Türkiye'nin çeşitli üniversitelerine yerleştirilen ve turizm öğrenimi gören 112 yükseköğrenim öğrencisi oluşturmaktadır. Veri formları ilgili üniversitede okuyan Türk Dünyasından gelen öğrencilerin tamamına dağıtılmış ve tamamı tarafından doldurulmasının sağlanmasına çalışılmıştır. Dolayısıyla veri toplamada tam sayım yöntemi kullanılmıştır. Bununla birlikte toplam 85 adet veri formu doldurulmuş olarak elde edilmiştir. Dolayısıyla araştırmada kullanılan veri formu sayısı yani N 85'dir.

3.2. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısım, cinsiyet, yaş, geldiği ülke, genel not ortalaması gibi demografik bilgileri ve kişisel değişkenleri kapsamaktadır. Aracın ikinci kısmını, bu araştırmada yer alan yabancı öğrencilerin karşılaştığı uyum problemlerini belirlemek amacıyla kullanılan *Michigan Yabancı Öğrenci Problem Envanteri*'nden yararlanarak geliştirilmiş ve uyarlanmış ölçek oluşturmaktadır. Bu envanter, Porter tarafından Amerika'daki yabancı öğrencilerin uyum problemlerini belirlemek için 1962 yılında geliştirilmiş ve 1977'de gözden geçirilerek yeniden düzenlenmiştir (Porter 1962, 1977). Porter bu envanterin özellikle yabancı öğrencilere yönelik olarak geliştirildiğini, bu nedenle kültürel yönden bağımsız olduğunu varsaymaktadır. Birçok araştırmacı (Breuder 1972, Hart 1974, Arubayi 1980, Salim 1984, Xia 1991, Güçlü 1996, Galloway vd. 2005, Wang 2009) ölçeğin özgünlüğünü korumak suretiyle yaptığı araştırmaların amacına uygun bir şekilde düzenleyerek araştırmalarında kullanmışlardır.

3.3. Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı formunun hazırlık ve kontrol işlemlerinin bitmesinin ardından 112 adet veri formu turizm eğitimi veren üniversitelere elden ve posta yoluyla ulaştırılmıştır. Gönderilen veri formu sayısının toplam 112 adet olmasının nedeni Türk Dünyasından gelerek Türkiye’de turizm alanında yükseköğrenim gören öğrenci sayısının 112 adet olmasıdır. Gönderilen veri formu sayısının ilgili üniversitelerin Türk Dünyasından gelen ve turizm eğitimi alan öğrencileri tarafından doldurulan formlar elden ya da posta yoluyla ilgili üniversitede görevli bir öğretim elamanı ya da idari personel tarafından geri gönderilmiştir.

4. Bulgular

Elde edilen veriler önce SPSS (Statistical Packages for Social Sciences) paket programında oluşturulan veri dosyasına aktarılmıştır. Bu dosyada yer alan veriler araştırmada elde edilmek istenen amaçlara uygun olarak yeniden kodlanmış ve istatistiksel analizler yapmaya elverişli hale getirilmiştir. Araştırma bulgularından ilk olarak kişisel özelliklere ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin sonuçları yer almaktadır. Daha sonra güvenilirlik ve geçerlilik analizleri ve hipotezlerin test sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 1’de araştırmaya katılanların öğrencilerin kişisel değişkenlere göre dağılımı görülmektedir. Buna göre ankete katılanların %69,4’ü erkek

%30,6’sı ise kız öğrencilerden oluşmaktadır. Yaş gruplarına göre dağılıma bakıldığında %67,1 ile 21-25 yaş grubu en yüksek orana sahiptir. Geline ülkelerine bakıldığında Ahıska, Kırgızistan ve Kazakistan’dan gelenlerin toplam sayısı araştırmaya katılanların yarısından fazlasını oluşturmaktadır. En az öğrenci ise Özbekistan’dan gelmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık %70’i 1. ve 2.sınıfta okumaktadırlar.

Tablo 1: Araştırmaya Katılanların Kişisel Değişkenlere Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Erkek	59	69,4
Kız	26	30,6
Toplam	85	100,00
Yaş		
15-20	23	27,1
21-25	57	67,1
26-30	4	4,7
31 üstü	1	1,1
Toplam	85	100,0

Geldiği Bölge / Ülke		
Ahıska	18	21,2
Kazakistan	17	20,0
Kırgızistan	13	15,3
Azerbaycan	12	14,1
Moğolistan	6	7,1
Kırım	5	5,9
Tataristan	4	4,7
Türkmenistan	4	4,7
Moldova	3	3,5
Buryat	2	2,4
Özbekistan	1	1,2
Toplam	85	100,00
Okuduğu Sınıf		
1.Sınıf	34	40,0
2.Sınıf	26	30,6
3.Sınıf	14	16,5
4.Sınıf	11	12,9
Toplam	85	100,00

4.1. Güvenirlik ve Geçerlilik

Öncelikle veri formları ile elde edilen veriler SPSS paket programına aktarıl- rak Cronbach-Alpha yöntemi kullanılarak güvenirlilik testine tabi tutulmuş ve güvenirlilik değeri 0,879 bulunmuştur. Bu değer, araştırmada kullanılan ölçe-

ğın istatistik literatüründe belirtilen en yüksek güvenilirlik aralığında yer aldığı- nı göstermektedir. Ardından araştırma ölçeğinin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Araştırmada faktör analizi için gerekli olan; KMO (*Kaiser-Meyer-Olkin*) örneklem yeterlilik katsayısı 0,767 ve evren kore- lasyon matrisinin birim matris olmadığını gösteren Barlett testinin p değeri (0,000) belirlenmiştir. Faktör analizinin geçerliliğini daha baştan gösteren KMO (*Kaiser-Meyer-Olkin*) testi, örneklem yeterliliğini ölçmeye yarayan bir test olup örnek büyüklüğü ile ilgilendir. Yavuz'a göre (2007) bu testin sonucu bir oran olup % 60,0'ın üstünde olması arzulanır. Araştırmada ise bu oran

%70,8 olarak belirlenmiş ve istenilen düzeyde olduğu görülmüştür.

Tablo 2: Uyum Sorunları Faktör Analizi sonuçları

Değişkenler	Faktörler				
	1	2	3	4	5
Faktör 1: Dil Sorunları					
Türkçe okumam yetersiz.	,				
Türkçe yazmam yetersiz.	,				
Türkçe anlamam yetersiz.	,				
Türkçe konuşmam yetersiz.	,				
Türkçe kelime bilgim yetersiz.	,				
Faktör 2: Sosyo-Kültürel Uyum Sorunlar					
Türkiye'de yabancılara karşı toplumsal hoşgörü eksikliği var.		,7			
Türkiye'de erkek ve kadın arasındaki ilişkiler geldiğim ülkedekinden farklı.		,7			
Türk öğrenciler yabancı öğrencilere karşı olumsuz tavır içindeler.		,7			
Türkiye'de öğrenciler arasındaki ilişkiler geldiğim ülkedekinden farklı.		,7			
Faktör 3: Mali Sorunlar					

Genelde mal ve hizmet (yiyecek-içecek, giyecek, kalacak yer, ulaşım gibi) fiyatları yüksek.			,8		
Masraflarımı karşılayacak yeterli para			,7		
Giyim için para bulamıyorum.			,7		
Sosyal etkinlikler için para ayıramıyorum.			,6		
Faktör 4: Oryantasyon Sorunları					
Dinlenmeye vakit bulamıyorum.				,7	
Üniversitem tarafından düzenlenen tanıtım toplantıları yetersiz.				,7	
Üniversitemde uluslararası öğrenciler için düzenlenen etkinlikler yetersiz.				,7	
Üniversitemde ders ve uygulamalar için kullanılan laboratuvarlar yetersiz.				,6	
Faktör 5: Kişisel Sorunlar					
Dil pratiği yapacak arkadaş bulamıyorum.					,8
Yalnızlık çekiyorum.					,7
Arkadaş edinmede güçlük çekiyorum.					,4

Açıklanan Varyans= 70,898 KMO = ,767 Barlett testi $p < .05$

Jacobsen'e göre (2002) analiz esnasında yapılan communalities değerlendirilmesiyle ölçek unsurlarından küçük katsayılı olanların ölçekten çıkarılması gerekmektedir. Bu noktadan hareketle küçük katsayıya sahip olan 5, 11, 17, 18 sıra numaralı ifadeler analizden çıkarılmıştır. Çıkarılan bu ifadeler: *Derslere devam zorunluluğu uyum sürecimi kolaylaştırıyor, Geldiğim ülkeyle ilgili ön yargılar var, Bir anda ortaya çıkan parasal ihtiyaçlarımı karşılayamıyorum, Kaldığım yerin olanakları istediğim düzeyde değil* şeklindeki ifadelerdir. Burada faktör çözümlemesine uygun düşen değişkenlerin analize dahil edilmesi amaçlanmaktadır. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin faktörler arası korelasyon değerinin 0,000 ile 0,074 arasında olduğu, bu sonuçlar ölçeğin ayırt edici (*discriminant*) ve yakınsak (*convergent*) geçerliliğinin bulunduğu bir göstergesidir. Ortaya çıkan bu beş faktör, toplam varyansın %70, 898'ini açıklamaktadır.

4.2. Hipotez Testleri

Araştırmanın bu bölümüne kadar Türk Dünyasından gelen öğrencilerin uyum sorunlarının kaç boyutta ortaya çıktığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bölümde ise, araştırmanın temel amacına yönelik olarak söz konusu öğrencilerin uyum sorunlarıyla akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı ilişki analizi (korelasyon testi) ile belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin akademik başarı ölçütü olarak genel not ortalamaları kullanılmıştır. Araştırmanın amacına yönelik olarak sürülen hipotezler korelasyon analizi ile test edilmiş olup sonuç lar Tablo 3’de verilmiştir. Söz konusu tablodaki değerler *dil sorunları* faktör boyutu ile genel not ortalaması arasında bir ilişkinin var olduğunu göstermektedir ($p=0,022<0,05$). Dolayısıyla H1 hipotezi kabul edilir. Söz konusu faktör ile ilgili korelasyon katsayısı negatif olduğundan (-,248) ilgili faktör ile genel not ortalaması arasındaki ilişki *düşük düzeyli ve ters yönlüdür*. Yani dil ile ilgili uyum sorunları arttıkça genel not ortalaması düşmekte, dil ile ilgili uyum sorunları azaldıkça genel not ortalaması yükselmektedir. Turizm alanı sosyal bir alan olması nedeniyle sözel ağırlıklı olduğundan dilin kullanımı son derece önemlidir. Türkiye’de turizm alanında derslerin hemen hemen tamamı Türkçe olarak okutulmaktadır. Derslerin çoğunun sözel olduğu da düşünülecek olursa, okuma, yazma, dinleme, konuşma gibi alanlarda Türkçe ile ilgili yaşanan sorunların akademik başarıyı olumsuz etkilemesinin beklenen bir sonuç olduğu düşünülmektedir.

Tablo 3: Uyum Sorunu Faktörleri İle Genel Not Ortalaması Korelasyon Analizi sonuçları

		Dil	Mali	Sosy	Düzenl	Kişis	Gen
	Pears	1					

Dil	n						
	N	85					
Sosy-	Pears	0,19	1				
	n	0,06					
Mali	N	85	85				
	Pears	,363	,377	1			
Sosyo- kültür	n	0,00	0				
	N	85	85	85			
Düzenl en	Pears	,279	,384	,494(1		
	n	0,01	0	0			
en	N	84	84	84	84		
	Pears	,430	,276	,370(0,212	1	
Kişisel	n	0	0,01	0	0,053		
	N	85	85	85	84	85	
Genel	Pears	-	0,05	-	-0,006	-	1
	n	0,02	0,61	0,457	0,954	0,76	
	N	85	85	85	84	85	85

* $p < 0.05$

Tablo 3'deki diğer faktör boyutlarıyla ilgili p değerleri bu faktörler ile genel not ortalaması arasında bir ilişkinin olmadığını göstermektedir. Do- layısıyla H2, H3, H4 ve H5 hipotezleri kabul edilememiştir. Söz konusu bu değerler öğrencilerin yaşadıkları mali sorunların, sosyo-kültürel uyum sorunlarının, oryantasyon sorunlarının ve kişisel uyum sorunlarının aka- demik başarılarını etkilemediğini göstermektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada Türk Dünyasından gelen öğrencilerin Türkiye'de yerleştiril- dikleri üniversitelerde yaşadıkları uyum sorunlarının turizm öğrencileri bağlamında akademik başarılarına etkisi araştırılmıştır. Araştırmaya katı- lanların çoğunluğunu Ahıska, Kazakistan ve Kırgızistan'dan gelen 21-25 yaş arasındaki erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırma ölçeği olarak Amerika'daki yabancı öğrencilerin uyum problemlerini belirlemek için Porter tarafından 1962 yılında geliştirilmiş 1977 yılında tekrar gözden geçirilerek düzenlenmiş *Michigan Yabancı Öğrenci Problem Envanterinden* yararlanarak geliştirilmiş ve uyarlanmış ölçek kullanılmıştır. Hem ölçeğin güvenilirlik ve geçerliliğini belirlemek hem de uyum sorunlarıyla ilgili faktörleri tespit etmek amacıyla uyarlanan ölçekle ilgili yapılan faktör analizi sonucu öğrencilerin uyum sorunlarıyla ilgili 5 adet faktör boyutuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu faktörlerin daha önce yapılan araştırmalarda (Hantley 1993; Güçlü 1996; Kashima vd. 2006; Brisset vd. 2010) elde edilen faktörlerle de uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Bu faktörler; dil sorunları, mali sorunlar, sosyo-kültürel uyum sorunları, oryantasyon sorunları ve kişisel uyum sorunlarıdır. Bu faktörlerin öğrencilerin akademik başarılarında etkili olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. İstatistiksel testlerde akademik başarı ölçütü olarak öğrencilerin genel not ortalamaları kullanılmıştır. Söz konusu faktörlerle öğrencilerin genel not ortalamaları arasında bir ilişkinin olup olmadığını test etmek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan bu analizde dil sorunları faktörü ile öğrencilerin akademik başarıları arasında düşük düzeyde ters yönlü ve bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yani öğrencilerin dille ilgili yaşadıkları uyum sorunlarının artması akademik başarılarını düşürürken, dil konusunda yaşadıkları uyum sorunlarının azalması akademik başarılarını artırmaktadır. Bu bağlamda söz konusu bu öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteleri tarafından ya dönem içinde ek Türkçe dersleri ile ya da yaz dönemlerinde Türkçe kursları ile desteklenmeleri akademik başarılarını artıracaktır. Söz konusu bu öğrencilerin Türkçe konusundaki uyumlarını kolaylaştıracak bir başka uygulama da bu öğrencilerin zorunlu stajlarının Türk müşterilerin ağırlıklı olduğu turizm işletmelerinde yapmalarının sağlanmasıdır. Bu sayede hem Türkçeyi daha çok kullanacaklar hem de kültürel anlamda Türk insanını yakından tanıma fırsatı bulacaklardır. Yapılan korelasyon analizi uyum sorunlarıyla ilgili diğer faktörlerle öğrencilerin akademik başarıları arasında bir ilişkinin olmadığını ortaya koymuştur.

Konuyla ilgili yapılan önceki araştırmaların bazılarında (Özbay 1996, Allaberdiyev 2007) yabancı öğrencilerin yaşadığı uyum sorunlarının akademik başarılarını etkilediğinden söz edilmekle birlikte söz konusu araştırmalarda

hangi uyum sorunun akademik başarıyı hangi yönde etkilediği ile ilgili bir bilgiye rastlanamamıştır. Bu anlamda bu araştırmanın yabancı öğrencilerin yaşadıkları uyum sorunları ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi tespit etmeye yönelik olarak yapılmış önemli ve öncü bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

Ekonomide yaşanan olumlu gelişmelerle giderek bir cazibe merkezi haline gelen ve yakın her batı ve doğu ülke öğrencisinin dikkatini çeken Türkiye için araştırma biraz daha genişletilerek diğer ülkelerden gelen öğrenciler de araştırmaya dâhil edilebilir. Bu durumda araştırmaya dâhil edilecek öğrenci sayısının artması ile birlikte hem geliştirilecek veri formundaki soru sayısı artmış olacak hem de elde edilecek ilave faktör boyutları ile akademi başarı arasında ilişkiler de test edilmiş olacaktır.

Kaynaklar

Aksu, Meral ve Fersun Paykoç (1986). *ODTÜ Kampusunda Gençlik Sorunları*.

Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Allaberdiyev, Perman (2007). Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye Yüksek Öğrenim Görmeye Gelen Öğrencilerin Uyum Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Annaberdiyev, Didar (2006). Türkiye'de Eğitim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Yardım Arama Tutumları ve Psikolojik İhtiyaçları ve Psikolojik Uyumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi.

Arubayi, Eric (1980). "Identification of Problems Experienced by Nigerian Students Enrolled in Kansas State Universities". *ERIC Document Reproduction Service Number ED. 198- 424*.

Asmaz, Sibel (1995). Orta Asya Cumhuriyetlerinden Gelen Uludağ Üniversitesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler. Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi.

- Bean, John P. (1983). "The Application of A Model of Turnover in Work Organizations to The Student Attrition Process". *The Review of HigherEducation* 6 (2): 129-148.
- Berry, John W. (1997). "Immigration, Acculturation and Adaptation". *Applied Psychology: An International Review* 46 (1): 5-34.
- Berry, John W. et al. (2002). *Cross-Cultural Psychology: Research and applications*. (2. Edition). Cambridge-UK: Cambridge University Pres.
- Breuder, Robert L. (1972). "A Statewide Study: Identified Problems of International Students Enrolled in Public Community/Junior Colleges in Florida". *ERIC Document Reproduction Service Number ED. 062 977*.
- Brisset, Camille et al. (2010). "Psychological And Sociocultural Adaptation of University Students in France: The Case of Vietnamese International Students". *International Journal of Intercultural Relations* 34: 413-426.
- Çelik Balcı, Seher (2008). "Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinden Gelen Öğrenciler ile Türkiye Cumhuriyeti Öğrencilerinin Stresle Başa Çıkma Stratejilerinin Karşılaştırılması". *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 9 (3): 125-132.

- Ercan, Leyla (1998). Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerine Ait Sorunların Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Galloway, Fred J. and John R. Jenkins (2005). "The Adjustment Problems Faced by International Students in the United States: A Comparison of International Students and Administrative Perceptions at Two Private, Religiously Affiliated Universities". *NASPA Journal* 42 (2): 175-187.
- Güçlü, Nezahat (1996). "Yabancı Öğrencilerin Uyum Problemleri". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi* 29: 101-110.
- Hantley, Helen S. (1993). "Adult International Students: Problems of Adjustment". *Information Analyses (070). Guides - Non-Classroom(055)*. 1-15.
- Hart, Roy H. (1974). "Problems of International Students Enrolled in Texas Community Colleges As Perceived By International Students And International Student Advisers". *Dissertation Abstracts International*. 35/05, 2683A. 1-36.
- Jacobsen, Jens K. Steen (2002). "Southern Comfort: A Study of Holiday Style Patterns of Northerners in Coastal Mallorca". *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism* 2 (1): 49-78.
- Jing, Zhang and Patricia Goodson (2011). "Predictors of International Students' Psychosocial Adjustment To Life in The United States: A Systematic Review". *International Journal of Intercultural Relations* 35 (2): 139-162.
- Kashima, Emiko S. and Evelyn Loh (2006). "International Students' Acculturation: Effects of International, Conational, And Local Ties And Need For Closure". *International Journal of Intercultural Relations* 30: 471-485.
- Kuh, George D. et al. (2006). "What matters to student success: A review of the literature". *Commissioned Report for the National Symposium on*

Postsecondary Student Success: Spearheading a Dialog on Student Success. 1-151.

Li, Andrew and Michael B. Gasser (2005). "Predicting Asian International Students' Socio cultural Adjustment: A Test of Two Mediation Models". *International Journal of Intercultural Relations* 29 (5): 561-576.

Özbay, Yaşar (1996). "Üniversite Öğrencilerinin Problemlerini Taramaya Yönelik Bir Araç Geliştirme Ön Çalışması". *III Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*. Adana: Çukurova Üniversitesi. 226-236.

Pascarella, Ernest T. And Patrick T. Terenzini (2005). *How college affects students: A third decade of research*. San Francisco: Jossey-Bass.

Porter, John W. (1962). "The Development of An Inventory To Determine The Problems Of Foreign Students". *Dissertation Abstracts International* 23/10,3783.

_____, (1977). *The Michigan International Student Problem Inventory*. The Manual.

Salim, Suradi B. (1984). "Adjustment Problems of Malaysian Students at Western Michigan University". *Dissertation Abstracts International* 43/03, 644A.

- Şahin, Tahir E. vd. (1993a). *Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri ve Türk Toplulukları arasında yapılan anlaşmalar, ilişkiler ve faaliyetler*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Türk Cumhuriyetleri ve Türk Toplulukları Dairesi Yay.
- _____, (1993b). *Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri ve Türk Toplulukları arasında yapılan anlaşmalar, ilişkiler ve faaliyetler*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Türk Cumhuriyetleri ve Türk Toplulukları Dairesi Yay.
- _____, (1993c). *Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri ve Türk Toplulukları arasında yapılan anlaşmalar, ilişkiler ve faaliyetler*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Türk Cumhuriyetleri ve Türk Toplulukları Dairesi Yay.
- Tinto, Vincent (1975). "Dropout From Higher Education: A Theoretical Synthesis of Recent Research". *Review of Educational Research* 45 (1): 89-125.
- _____, (1987). *Leaving College: Rethinking The Causes And Cures of Student Attrition*. Chicago: The University of Chicago Pres.
- _____, (1988). "Stages of Student Departure: Reflections on The Longitudinal Character of Student Leaving". *Journal of Higher Education* 59 (4): 438- 455.
- _____, (1993). *Leaving College: Rethinking The Causes And Cures of student Attrition*. Chicago: The University of Chicago Pres.
- Wang, Jing (2009). "A Study of Resiliency Characteristics in the Adjustment of International Graduate Students at American Universities". *Journal of Studies in International Education* 13(1): 22-45.
- Ward, Colleen and Antony Kennedy (1993a). "Acculturation and Cross-Cultural Adaptation Of British Residents In Hong Kong". *Journal of Social Psychology* 133: 395-397.
- _____, (1993b). "Psychological and Socio-Cultural Adjustment during Cross-Cultural Transitions: A Comparison of Secondary Students Overseas and at Home". *International Journal of Psychology* 28 (2): 129-147.
- Xia, Zhi-Hua (1991). "Asian Students' Adjustment Problems at the University of Wisconsin-Madison". *Dissertation Abstracts International* 52 (II). 3832A.
- Yavuz, Mehmet Cihan (2007). *Uluslararası Destinasyon Markası Oluşturulmasında Kimlik Geliştirme Süreci: Adana Örneği*. Doktora Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi.